Citace záznamu

Lukáš Černý, Kostel sv. Petra a Pavla – Volenice, klenba lodi, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), https://stuky.upce.cz/node/656, vyhledáno 29. 3. 2024.



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lucie Bartůňková, 2021)

Kostel sv. Petra a Pavla – Volenice, klenba lodi

Číslo záznamu: 656

Bližší určení díla: Dekorativní štuková žebra, maskarony, heraldická znamení

Památkově chráněno, č. úskp: 15723/3-4466

Umístění: Klenba lodi kostela

Datace: 1577

Anotace

Kostel sv. Petra a Pavla je dílem vlašského stavitele Tomassa Rossiho z Mendrisia, kterého tímto úkolem pověřili Kocové z Dobrše v roce 1577. Štuková výzdoba hlavní lodi nese rustikální kroužené obrazce s maskarony a heraldickými motivy. V boční lodi je podobně masivní žebrování použito na síťové klenbě. Autorství a datace výzdoby je zde doložena na nápisové kartuši. Některé části štukatur jsou dodnes polychromovány, ovšem žebra a maskarony byly druhotně zabíleny.

Abstract

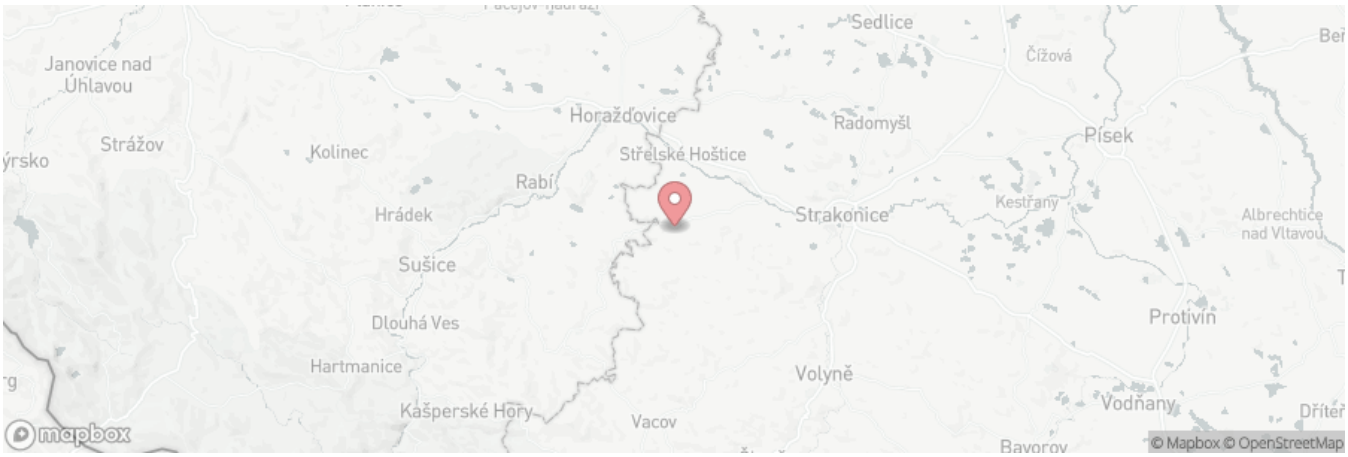
The Church of St. Peter and Paul is the work of the Italian architect Tomasso Rossi of Mendrisio, who was appointed by the family of Kocs of Dobrš in 1577. The stucco decoration of the nave is decorated with rustic circular patterns with mascarons and heraldic motifs. In the side aisle, similar massive ribbing is used on the net vault. The authorship and dating of the decoration is confirmed here on an lettering cartouche. Some parts of the stucco are still polychromed, but the ribs and mascarons have been overpainted.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Jihočeský kraj	Strakonice (okres)	Volenice	Volenice

Ulice, čp. / č. o.

GPS

49.252708, 13.7477349



Technika štuku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
Modelovaný štuk		polychromie Štukatury pokrývá silná vrstva druhotných historických nátěrů bez restaurátorského zásahu. Analytický odkryv větší části maskaronu, části žebra a klenební plochy potvrdil původní polychromie štukové výzdoby a malovaný geometrický ornament na ostatních plochách.	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Původně románský kostel sv. Petra a Pavla, jenž byl ve 14. století rozšířen o jižní loď, nechali Kocové z Dobrše v druhé polovině 16. století renesančně přestavět. S přestavbami pokračovali v kostelech v Dobrši a Katovicích. Pro tento úkol povolali vlašského stavitele Tomassa Rossiho z Mendrisia (zvaného též Tomáš Červený), který v roce 1577 zaklenul hlavní loď kostela a přestavěl boční loď a kruchtu (Poche 1982, s. 258–259). Valenou klenbu zdobí kruhové obrazce z masivních štukových žeber, která vybíhají z akantových hlavic polosloupů, dále už ale nejsou na tektonice závislé. Protínající se kruhové útvary jsou, podobně jako v Dobrši, spojeny elipsovými „sponami“ a na křížení žeber jsou umístěny maskarony a heraldické motivy z erbů donátorů – Jana Markvarta Koce z Dobrše a jeho manželky Kateřiny Kocové z Renče. Jejich jména jsou spolu s letopočtem 1577 nadepsány také v malovaném nápisovém poli nad vrcholem vítězného oblouku, jež doplňují dva polychromované štukové medailony s erby Koců (vlevo mužský, vpravo ženský). Uprostřed klenby se nachází nápisová kartuše obsahující Rossiho signaturu a erb. V boční lodi již Rossi použil jednodušší formy žebrování v podobě síťové klenby s drobnými rozetkami v křížení.

Historické zásahy / opravy

Klenba volenického kostela byla obnovena na počátku 20. století (podle návrhu Kamila Hilberta), kdy došlo k ideové rekonstrukci polychromie a ornamentální malby žeber. V roce 1909 byly obnoveny také maskarony. Na fotografiích ze 70. let je polychromování štuků již zabíleno, což zůstává dodnes.

Literatura

Josef Braniš, *Obrazy z dějin jihočeského umění*, Praha 1909.
Václav Chalupský, *Dějiny chrámu sv. Petra a Pavla ve Volenicích*, Sušice 1931.
Jan Chlíbec, *Italští sochaři v Českých zemích v období renesance,* Praha 2011.
František Mareš, LXXIII. Materiálie k dějinám umění, uměleckého průmyslu a podobným, in: *Památky archeologické a místopisné 16*, č. 11–12, Praha 1895, s. 782–783.
Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 4, T/Z*, Praha 1982, s. 258–259.
Karel Weis, Strakonický geniální stavitel XVI. století, jenž se z Vlacha přerodil na Čecha a psal se Tomáš Červený, in: Idem, *Český jih a Šumava v písni,* díl 11–12, Praha 1935, s. 30–38.

Prameny

SOA Třeboň – SOkA Strakonice, 106 Děkanský úřad Volenice, pamětní kniha, inv. s. 166, s. 3.
Muzeum Středního Pootaví ve Strakonicích, Osobní fond Stanislava Drážila z Volyně, inv. č. 6976, Strojopis Rudolf Vaníček, *Švýcarský stavitel XVI. století, který se stal Čechem a jmenoval se Tomáš Červený*.

Odkazy

Evidenční list památky Volenice kostel sv. Petra a Pavla

Autoři záznamu

Lukáš Černý

Datum poslední změny

25.10.2023

Fotodokumentace současného stavu


Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lukáš Černý, 2021)


Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lukáš Černý, 2021)


Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, detail maskaronu na klenbě lodi (Lukáš Černý, 2021)


Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lukáš Černý, 2021)


Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba boční lodi (Lukáš Černý, 2021)


Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lukáš Černý, 2021)


Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, detail klenby lodi (Lukáš Černý, 2021)

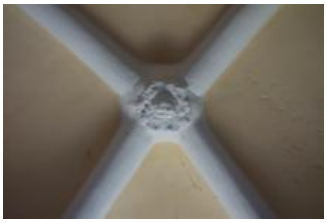

Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lukáš Černý, 2021)



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, detail štukové dekorace na klenbě sakristie (Lukáš Černý, 2021)



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lukáš Černý, 2021)



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, detail klenby boční lodi (Lukáš Černý, 2021)



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, klenba lodi (Lukáš Černý, 2021)



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, detail klenby lodi (Lukáš Černý, 2021)



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, detail maskaronu na klenbě lodi (Lukáš Černý, 2021)



Volenice, kostel sv. Petra a Pavla, celkový pohled (Lukáš Černý, 2021)